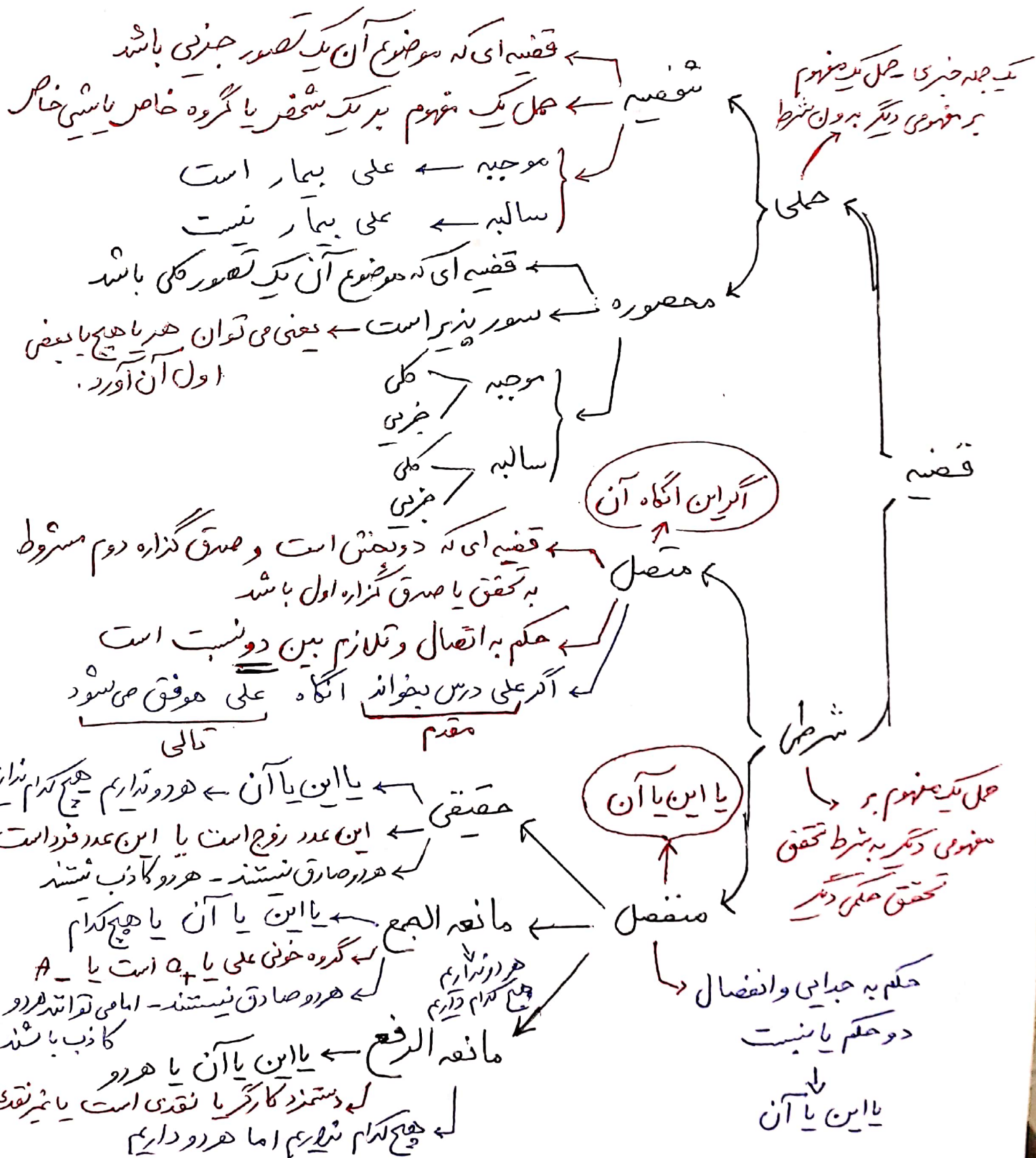

منطق دهم - درس نهم - قضایای شرطی - قیاس استثنایی

ابتدائنگاهی به اقسام قضیه

مثال برای اقسام قضایای شرطی و نکات حائیه آن ها

شرطی متصل
فرمول: اگر الف ب است آنگاه الف ج است ← شرطی متصل
جزء اول ← مقدم
جزء دوم ← تالی

اگر زهرا درس بخواند مقدم آنگاه موفق می شود تالی

پس قضیه شرطیه از دو قضیه علی تشکیل شده است که صدق دومی مشروط به صدق قضیه اول است ← صدق تالی مشروط به صدق مقدم است
نکته: اگر ممکن است در هنگام سخن گفتن حرف شرط نیاید اما معنای شرط باشد
مانند: درس بخوانی موفق می شوی
روزه بگیری سالم می مانی

۲- ممکن است در بعضی موارد تالی قبل از مقدم بیاید
مانند: به دانشگاه نمی روم اگر ازدواج کنم
توانا بود هر که دانا بود ← توانا هستی اگر دانا باشی
پس مقدم در معنا مقدم است حتی اگر بعد از تالی بیاید ← قبل از مقدم
اگر نوشته می شود -

۳- ممکن است به جای اگر عباراتی مانند اگر - در صورتی که - به شرط - چون بیاید
در صورتی که قرار داد را امضاء کنی ملزم به تعهدات آن هستی
گفته بودم چه بیایی غم دل با تو بگویم

قیاس استثنایی متصل (اتصالی)

اگر مقدمه‌ی اول یک قیاس قضیه شرطی متصل باشد و مقدمه دوم تالی یا تذبیب یکی از طرفین قضیه‌ی اول (مقدمه‌ی اول) باشد یعنی لعمق مقدمه دوم و هم نتیجه در مقدمه‌ی اول حضور داشته

عین نتیجه یا لفظ آن در مقدمه‌ی اول وجود دارد

دقت کنید اول اگر باران می بارد هوا ابری است

مقدمه دوم باران می بارد

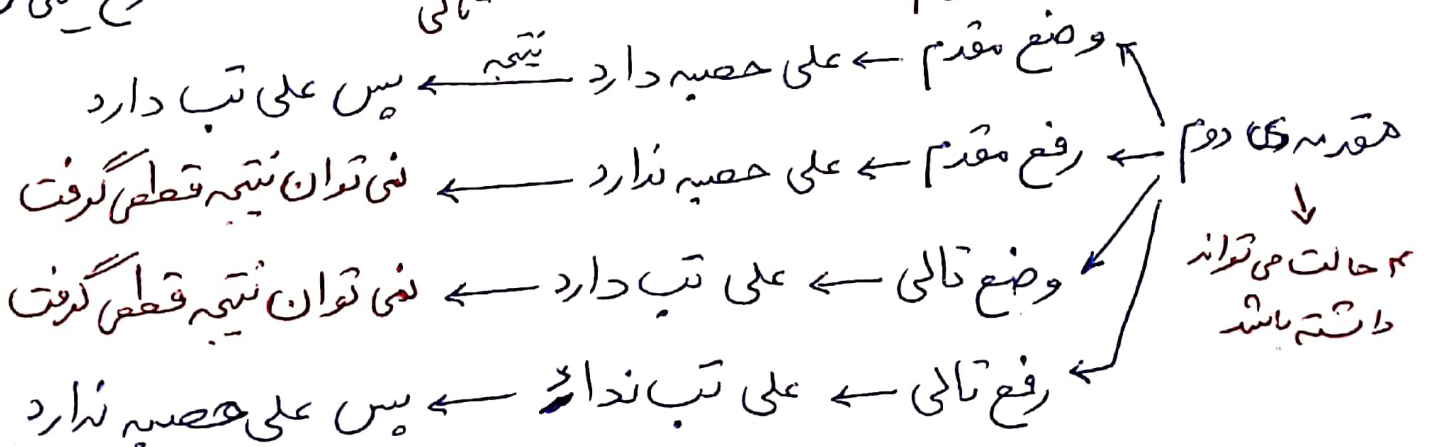
نتیجه ← پس؛ هوا ابری است

برای قیاس استثنایی متصل ۴ حالت قابل تصور است:

- به مثال زیر توجه کنید

وضع یعنی تالی
رفع یعنی تذبیب

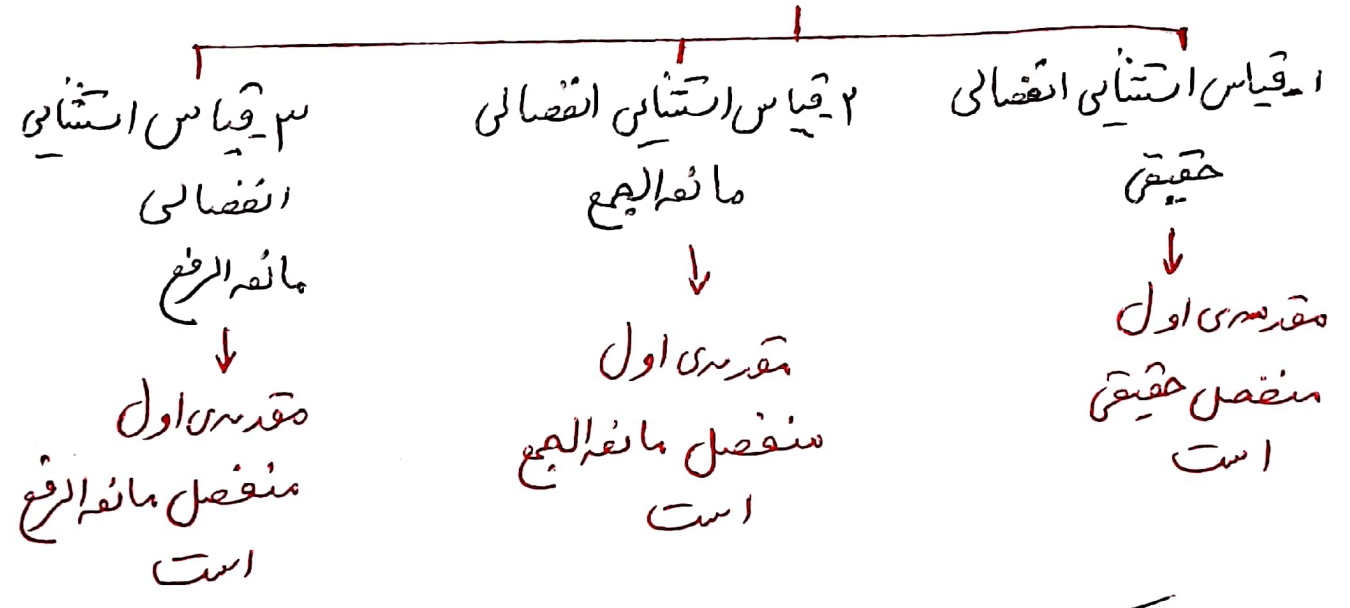
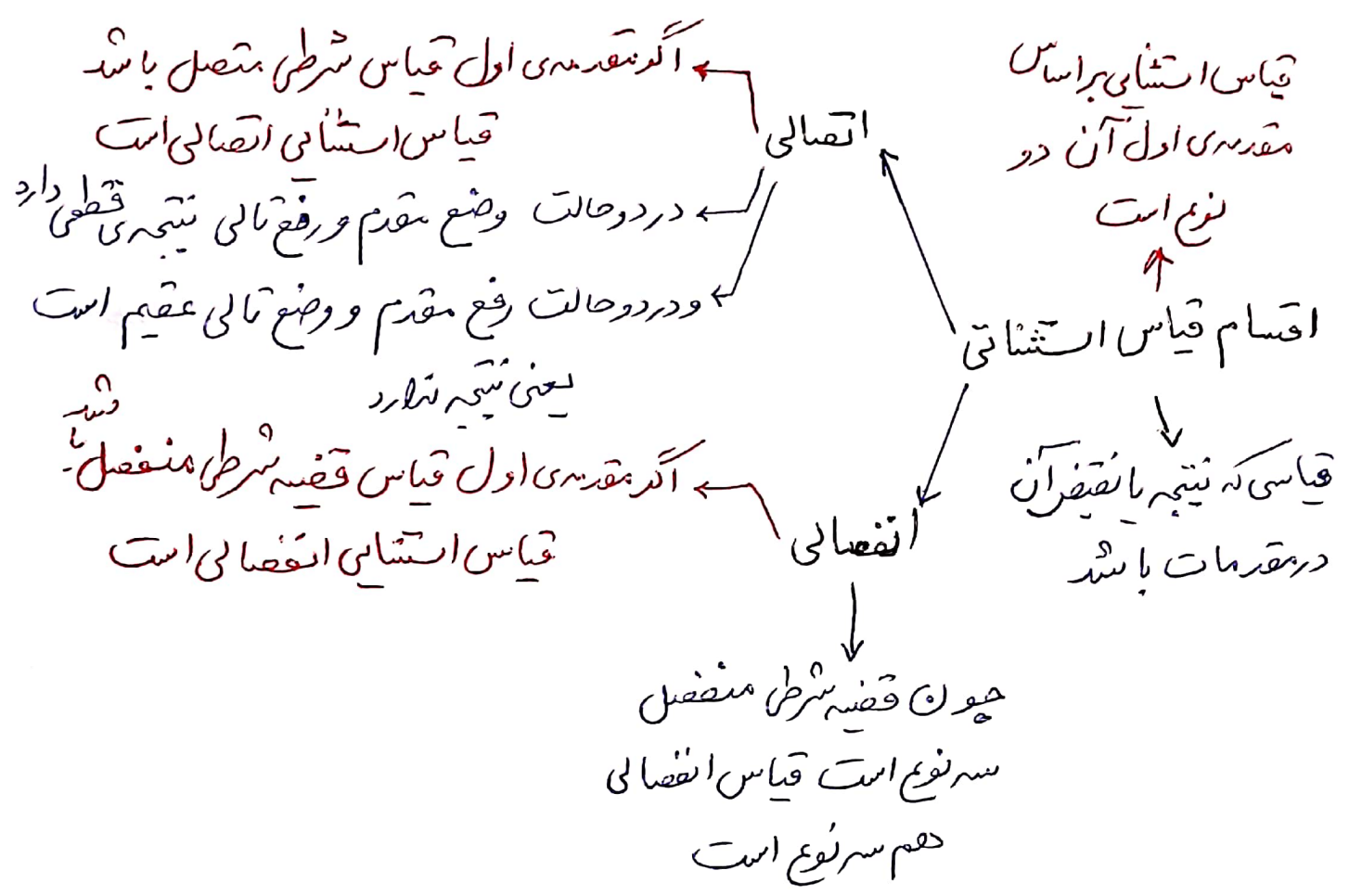
مقدمه اول اگر علی حصیه داشته باشد آنگاه علی تب دارد

پس در این نوع قیاس می توان از وضع مقدم نتیجه‌ی گرفت

همچنین می توان از رفع تالی هم نتیجه‌ی قطعی گرفت

اما از رفع مقدم و وضع تالی نمی توان نتیجه گرفت ← اگر از این دو نوع نتیجه گرفته شود مغالطه شده است

نکته: برای هر کدام از این قیاس ها هم بر اساس مقدمه دوم ۲ حالت قابل تصور است که به شرح ذیل تشریح می گردد:

انقسام قیاس استثنایی متفصله حقیقی

یک مثال این عدد زوج است یا این عدد فرد است

حالت اول $\oplus$ این عدد زوج است $\leftarrow$ این عدد فرد است $\ominus$

مقدور می‌شود حالت دوم $\ominus$ این عدد زوج است $\leftarrow$ این عدد فرد است $\oplus$
می‌تواند باشد

این عدد زوج است $\ominus \rightarrow$ این عدد فرد است $\oplus$ حالت سوم

این عدد زوج است $\oplus \rightarrow$ این عدد فرد است $\ominus$ حالت چهارم

صدق یا کذب طرف اول

به کذب یا صدق طرف دوم

گویی می‌دهد و بالعکس

$+$ $\leftarrow$ $-$

$-$ $\leftarrow$ $+$

$+$ $\rightarrow$ $-$

$-$ $\rightarrow$ $+$

و به طور خلاصه

قیاس استثنایی منفصله مانع الجمع

مقدور اول $\oplus$ گروه خونی علی $+$ است یا گروه خونی علی $-$ است A_-

حالت اول $+$ $\leftarrow$ $-$

حالت دوم $-$ $\leftarrow$ $+$ ؟

حالت سوم $+$ $\rightarrow$ $-$

حالت چهارم $-$ $\rightarrow$ $+$ ؟

مقدور دوم
حالت

قیاس استثنایی منفصله مانع الرفع

مقدور اول پاداش کار نیک در دنیا داده می‌شود یا در آخرت داده می‌شود

حالت اول $+$ $\leftarrow$ $+$ ؟

حالت دوم $-$ $\leftarrow$ $+$

حالت سوم $+$ $\rightarrow$ $+$ ؟

حالت چهارم $-$ $\rightarrow$ $+$

مقدور دوم
حالت